

Bölüm 7

KÖY NESRİ YAZARI VLADİMİR FYODOROVİÇ TENDRYAKOV: SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE “KULAK” KÖYLÜLER

Jale KARTAL¹

*“Gelecekte insanlar, bizlerin yirminci yüzyılda ne ve nasıl yaşadığımızı öğrenmek isterlerse Tendryakov’un eserleri olmadan bunu anlayamazlar...”*²

K. İ. İKRAMOV

GİRİŞ

Vladimir Fyodoroviç Tendryakov, 5 Aralık 1923 tarihinde Vologod bölgesinin Makarovskaya köyünde dünyaya gelir. Yargıç olan baba Fyodor Vasilyeviç’in mesleği nedeniyle Tendryakov ailesinin yaşamı bir bölgeden diğerine göç etmekle geçer. Çocukluğunu, dış dünyayla bağıını tamamen koparan, ıssız köylerde geçiren, ancak toplumun diğer kesimine göre varlıklı sayılabilecek bir ailede yetişen Tendryakov, küçük yaşına rağmen yanı başında farklı yaşamların sürdüğünün farkındadır. Özellikle 1930’lu yıllarda Tendryakovların yeni göç yerleri olan Vojega istasyonu, çeşitli sebeplerle sürgün edilmiş ve mülkiyet hakları ellerinden alınmış köylü kesiminin açlık, ölüm ve sefalet içindeki yaşamlarının merkezi bölgelerindendir (Седунова, 2013, 54, 55).

1938 yılında Tendryakov ailesi, baba Fyodor Vasilyeviç’in bölge savcısı olarak çalıştığı Podosinovsk köyüne taşınır (Толочинская, 1968, 4). Tendryakov, ikinci vatani olarak gördüğü ve edebi kimliğinin şekillendiği bu köyle bağıını hiçbir zaman koparmadığını belirtir (*Владимир Федорович Тендряков*, 1995). Yazar, göç edilen bölgeler farklı olsa da tanık olunan olaylar ve insan manzaraları hep aynı kalan bu çocukluk yıllarını *Nefertiti ile Görüşme/Randevu*

¹ Arş., Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü, jale.kartal@hbv.edu.tr

² Nazarchuk, P. (2011). *Нравственная ориентировка в произведении «Путешествие длинной в век» В. Ф. Тендрякова* (Magisterska diplomova prace), Vedoucí práce: Doc. PhDr. Josef Dohnal, CSc.: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 9.

rip iyileştiği bir hastalık olarak görür: “İyileştim mi? Belki. Şimdi fil bacaklı adam kış olana kadar pencereimin önünde dursa, bir dilim ekmek vermem” (Тендряков, 1969-1970, s. 16).

Tenkov, babası ile verandada oturduğu bir gün, aniden önlerine bitkin düşmüş, gözlerinin içi sararmış ve tüyleri dökülmüş bir köpek çıkar. Babası, köpeğin tüylerinin açıklıktan döküldüğünü ve muhtemelen sahibinin öldüğünü söyler. Tenkov, o anda babasının da köpeğe acıdığını fark eder ve bu köpeğe yardım etmesinde bir sorun olmayacağını düşünür. Her gün köpeklerle ekmegini paylaşmaya başlar. Doğası gereği insan canlısı olan ve sevildiğini hissettiği kişiye bağlılığıyla bilinen köpeklerin aksine Tenkov’un beslediği arkadaşı bir an olsun çocuğun yanına yaklaşmaz. Bu uzaklığın sebebini çok iyi bilen Tenkov, o sıralarda insanların, açlık ve çaresizlikten hayvanları yediklerini duymuştur. Yazar, dehşete düşüren bu detayla ülkede açlığın ulaştığı noktayı göstermektedir. Tenkov’a, bir canlının hayatta kalmasını sağladığı sürece kendisinin yemek yeme ve yaşama hakkı olduğunu düşündürerek Sovyetler Birliği’nde “unutulan insanlığı” hatırlatmaktadır: “Verdiğim ekmek dilimiyle, tüyleri dökülmüş bu köpeği değil, kendi vicdanımı beslemiştim. (...) Vicdanım, gün geçtikçe daha çok alevlenmeye başlamıştı, ancak artık yaşamımı tehlikeye atacak kadar güçlü değildi” (Тендряков, 1969-1970, s. 18).

Tenkov’un bu sözleri vicdanını susmaya zorlayan bir çocuğun itirafıdır. Yaşamak, hain damgası yememek için bunu yapmaya zorlanmıştır. Son çare olarak köyündeki “en aç” olarak köpeği bulmuş ve bu şekilde gönül rahatlığıyla kendinde yaşama hakkı görmüştür. Yazar, Tenkov’un ağzından şehir parkında kulak köylüleri kontrol eden yöneticinin intiharını, besleyebileceği bir köpek bulamamasına bağlayarak çocuk masumiyetiyle eserini tamamlamıştır.

Sonuç olarak Sovyetler Birliği’nin her dönemi “karmaşık” ve zor koşullar altında geçse de, 1930’lu yıllarda başlayan kıtlık, Sovyet insanının yaşadığı en ağır tecrübelerdendir. Bu dönemde insanların, insanlıklarını unuttukları, her türlü manevi değeri, kimliği ve özü yitirdikleri bilinen bir gerçektir. Bütün ülkeyi kaosa sürükleyen Sovyet “dişlisi”nde yedisinden yetmişine tüm halkın ezildiği, sömürüldüğü ve ideolojik çıkarlar uğruna deneyselleştirildiği anlaşılmaktadır. Tendryakov’un umudun bittiği yerde, küçük bir çocuğun ruhunda yeşerttiği vicdan ise daha aydınlık bir geleceğe duyulan inancın sembolü olur.

KAYNAKLAR

Cliff, T. (1990). *Rusya’da devlet kapitalizmi*. (Ali Saffet- Tarık Kaya, Çev.). İstanbul: Metis

Yayınları.

- Levin, M. (2008). *Sovyet yüzyılı*. (Renan Akman, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Riasanovsky, N. V. & Steinberg, M. D. (2014). *Rusya tarihi: Başlangıçtan günümüze*. (Figen Dereli, Çev.). İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Агеносов, В. (2000). *Владимир Федорович Тендряков* (Из библиографического словаря «Русские писатели XX века»). (16. 02. 2021 tarihinde http://belousenko.imwerden.de/wr_Tendryakov adresinden ulaşılmıştır).
- Богородская, О. Е. (2012). *История России с древнейших времен до 1917 года: Учебно-методическое пособие для иностранных студентов, обучающихся в ИГЭУ*. ФГБОУВПО «Ивановский государственный энергетический университет имени В.И. Ленина, Иваново.
- Браже, Т. Г. (2015). Семь советских писателей 50-80 годов XX века, *Международный научно-исследовательский журнал*, № 9(40), часть 5, Екатеринбург, (10-11).
- Выходцев, П. С. (1986). *История русской советской литературы*. Издание четвертое. «Высшая школа», М.
- Грущенко, Д. А. (2017). *Концепция истории в прозе владимира Тендрякова* (Магистерская диссертация). Томск, Томский государственный университет.
- Ковалева, В. А. (Ред.). (1970). *Русский советский рассказ: Очерки истории жанра*. Ленинград: Издательство Наука.
- Кременцов, Л. (Ред.). (2009). *Русская литература XX - начала XXI века, В 2 томах, Том 2., 1950-2000-е годы*. Москва: Издательство Academia.
- Лейдерман, Н. Л.- Липовецкий, М. Н. (2013). *Русская литература XX века (1950-1990-е годы)*, В 2 томах, Том 1., 1968-1990. Москва: Издательство Academia.
- Nazarchuk, P. (2011). *Нравственная ориентировка в произведении «Путешествие длиной в век» В. Ф. Тендрякова* (Magisterska diplomova prace). Vedoucí práce: Doc. PhDr. Josef Dohnal, CSc.: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.
- Николаев, Г. (2008). “Перечитывая Тендрякова в XXI веке, К 85-летию со дня рождения писателя”, *Звезда, номер 12*. (16.02.2021 tarihinde <https://magazines.gorky.media/zvezda/2008/12/perechityvaya-tendryakova-v-xxi-veke.html> adresinden ulaşılmıştır).
- Николаев, П. А. (Ред.). (2000). *Русские писатели 20 века, Биографический словарь*. М.: Научное издательство “Большая Российская Энциклопедия”.
- Огрызко, В. (2015). Затмения и прозрения, *Литературная Россия*, № 27/2006. (16.02.2021 tarihinde <https://litrossia.ru/item/981-oldarchive/> adresinden ulaşılmıştır).
- Партэ, К. (2004). *Русская деревенская проза: Светлое прошлое*. (И.М. Чеканникова & Е. С. Кирилова, Пер.). Томск: Издательство Томского университета.
- Роговер, Е. (2011). *Русская литература XX века*. Москва: ФОРУМ.
- Романова, Т. А. (2013). Духовно-нравственное воспитание юных читателей через осмысление произведений В.Ф. Тендрякова, *Владимир Тендряков в XXI веке: Материалы межрегиональной научно-практической конференции*. (Л. Н. Зайцев, Сост.; Л. А. Молчанов, Ред.). БУК ВО «Вологодская областная юношеская библиотека им. В.Ф. Тендрякова», инновационно-методический отдел, Вологда: ВОЮБ, 227-236.

- Седунова, В. И. (2013). Идеино-тематическое своеобразие и нравственная проблематика повести Тендрякова Владимира Федоровича 'Ночь после выпуска', *Владимир Тендряков в XXI веке: Материалы межрегиональной научно-практической конференции* (Л. Н. Зайцев, Сост.; Л. А. Молчанов, Ред.). БУК ВО «Вологодская областная юношеская библиотека им. В.Ф. Тендрякова», инновационно-методический отдел, Вологда: ВОЮБ, 52- 65.
- Сидоров, Е. (1987). Вступительная статья о прозе Владимира Тендрякова, *Владимир Федорович Тендряков, Собрание сочинений, Т. 1., Повести*, М.: Художественная литература.
- Сыктывар, Г. D. (2003). 'Кулак' в российском общественном сознании: Социально-экономическая группа или результат властной номинации?, *Рубеж (альманах социальных исследований)*, № 18., 127-144.
- Тендряков, В. Ф. (1969-1970). *Хлеб для собаки*,
29. 03. 2021 tarihinde https://royallib.com/book/tendryakov_vladimir/hleb_dlya_sobaki.html adresinden ulaşılmıştır).
- Толочинская, Б. М. (1968). *Русские советские писатели прозаики, Биобиблиографический указатель*, Том 5 (Тендряков-Фурманов). Москва: Издательство «КНИГА».
- Топчиева, М. В. (2018). Особенности эмоционального мира ребенка в «возвращенной литературе XX века» (На материале рассказа В.Ф. Тендрякова «Хлеб для собаки»), *Студенческий электронный журнал «СтРИЖ»*, № 2 (19), 39-42.
- (1995). *Владимир Федорович Тендряков, Методико-библиографические материалы*. Вологда. (19. 02. 2021 tarihinde <https://www.booksite.ru/fulltext/bibspisok/text.pdf3> adresinden ulaşılmıştır).